

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Siram AS
Kjøsnes ring 30
3918 PORSGRUNN

Rolf Svan Amundsen

Vår dato: 22.10.2015
Vår ref.: 201401123-11
Arkiv: 311 / 002.ECA
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Eline Nordseth Berg
22959210/enbe@nve.no

Li kraftverk, Nord-Odal kommune, Hedmark - tiltaket er vurdert ikke konsesjonspliktig

Vi viser til melding av 19.02.14 om Li kraftverk og vår befaring, 23.06.15. NVE skal på bakgrunn av opplysningene i meldingen avgjøre om utbyggingen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Orientering om tiltaket

Tiltakshaver Tor Kjøstel Li ber om vurdering av konsesjonsplikt for Li kraftverk i Trautåa i Nord-Odal kommune. Ved det planlagte inntaksområdet drenerer Trautåa et nedbørfelt på 104 km², og elva renner videre ut i Råsen. I tiltaksområdet er det for det meste frodig løvskog med spredte grantrær, og området ligger omgitt av jordbruksarealer. Oppstrøms planlagt kraftverk krysses elva av en kraftlinje, og, av fylkesvei 261.

Kraftverket er planlagt med inntak på kote 155 i en eksisterende dam fra gammelt kraftverk. Denne ble mest sannsynlig bygget tidlig på 1900-tallet, og må oppgraderes hvis det viser seg at det er behov for det. Det er ikke planlagt noen rørgate, da kraftverket baserer seg på en løsning med vannkraftskrue som turbin. Denne installeres rett ved dammen og vannet roterer nedover skrua med et fall på 6 meter.

Avløpet fra kraftstasjonen vil graves som en utløpskanal langs elva på nordsida og ut i et myrområde som mest sannsynlig vil bli en liten utposning på elva. Totalt blir 90 meter av elva fraført vann ved gjennomføring av det omsøkte tiltaket. En anleggsvei på maksimalt 100 meter må anlegges for adkomst til kraftverket. Denne legges på østsida av fylkesveien og ned til kraftverket.

Vannkraftskruen har en installert effekt på 90 kW, og en gjennomsnittlig årlig produksjon på 1 GWh. Minstevannføringen er planlagt lik alminnelig lavvannføring på 104 l/s.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Li kraftverk – hoveddata		
TILSIG	Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	104
Middelvannføring	l/s	1342
Alminnelig lavvannføring	l/s	104
Planlagt minstevannføring	l/s	104
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	155
Avløp	moh.	149
Lengde på berørt elvestrekning	m	90
Brutto fallhøyde	m	6
Slukeevne, maks	l/s	1950
Slukeevne, min	l/s	100
Installert effekt, maks	kW	90
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,3
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	0,7
Produksjon, årlig middel	GWh	1

Høring

Meldingen er sendt Nord-Odal kommune, Hedmark fylkeskommune og Fylkesmannen i Hedmark på høring. Dette anses tilstrekkelig for meldinger. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Nord-Odal kommune har uttalt følgende i brev av 08.12.14:

« ...

Som tidligere opplyst er området i arealdelen av kommuneplanen avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde med retningslinjer om særskilte landbruks-, kulturlandskaps- og biologisk mangfoldinteresser. Det ble tidligere opplyst om at området der Trautåa munner ut i Råsen, i arealdelene av kommuneplanen, var et båndlagt våtmarksområde med tanke på regulering etter plan- og bygningsloven. Båndleggingstiden er utgått uten at det har blitt utarbeidet reguleringsplan for området. Planstatusen vil derfor måtte vurderes på nytt ved revidering av kommuneplanens arealdel. Det tidligere båndlagt området blir imidlertid ikke berørt av tiltaket.

En gjennomgang av området i kartet til miljøstatus.no viser at området er registrert som viktig bekkedrag i kulturlandskap (dette er bl. a. vurdert av Fylkesmannen ved forrige søknadsrunde). Nedre del er registrert som en viktig naturtype, kategori B. Det er påvist forekomst av den sårbare arten elveperlemusling et stykke opp i bekkeløpet, og det er anbefalt å ikke utsette elveløpet, inkludert kantsoner, for noen form for inngrep eller forurensning.

Det er slik kommunen forstår det at man skal benytte allerede eksisterende kanal for vanninntak. Byggingen er begrenset til hovedsakelig å foregå i og nær selve fossen. Vi kan derfor ikke se at tiltaket får noen konsekvenser for elveperlemuslingen i Trautåa.

Nedre del av Trautåa har blitt karakterisert til å ha moderat økologisk tilstand (NIVA: Tiltaksorientert overvåkning av vann og vassdrag i Nord-Odal kommune 2001). Årsaken til dette er først og fremst utslipp fra landbruk og spredt avløp. I tilrådingene fra NIVA ble det vurdert dit hen at resipientkapasiteten til Trautåas nedre del var akseptabel. Det ble imidlertid

påpekt at kapasiteten kunne bli overskredet ved lavere vannføring, og at det ved vannuttak er viktig at man opprettholder minstevannføring. I tillegg må kantvegetasjonen spares/vernes. Dette for å bedre gyte- og oppvekstsvilkår, øke fødeproduksjon og gi tilstrekkelig med skjulesteder og hvileplasser for særlig ørret, og dermed skape en bedre fiskeelv og øke muligheten for fritidsfiske.

En vil tro at det ved montering av selve kraftverket vil måtte foretas noe rydding og tilrettelegging, men vi kan ikke se at dette skal ha nevneverdig innvirkning på kantsoner. De vurderinger som er gjort i vassdragsovervåkningsrapporten er basert på hele strekningen. Dette tiltaket berører bare en kort strekning og vegetasjonen består i dag av lauvskog som har kommet til etter at forrige kraftverk ble lagt ned.

Når det gjelder vannføringen så er det anbefalt at man opprettholder minstevannføring.

...

Som Fylkesmannen i forbindelse med forrige søknad bemerket er det ikke kjent at området blir brukt nevneverdig i friluftslivssammenheng. Området i og rundt fossen ligger i et juv som er vanskelig tilgjengelig.

...

Det er ikke gjort funn av prioriterte arter eller utvalgte naturtyper. Det er heller ikke gjort andre funn i Artskart. Kommunen har heller ikke mottatt noen Miljøregistreringer i Skog og det er ikke gjort viltobservasjoner i området.

...»

Fylkesmannen i Hedmark har uttalt følgende i brev av 12.01.15:

«...

Forholdet til forurensningsloven

Forurensningsloven slår fast at ingen må sette i verke noe som kan medføre fare for forurensning uten at dette er tillatt etter loven eller etter særskilt vedtak. Tiltaksområdet ligger i et jordbruksområde med spredt bebyggelse. I skråningen ned mot en del av den elvestrengen som planlegges utbygd er det deponert en del avfall. Fylkesmannen ser ikke bort fra at tilsig fra dette avfallet og fra jordbruksområdene vil kunne redusere vannkvaliteten i restvannføringen på denne strekningen. Før det tas standpunkt til en eventuell utbygging bør dette avklares.

Forholdet til laks- og innlandsfiskeloven

Det har tidligere vært et kraftverk i området som har utnyttet det aktuelle fossefallet. Fisk kan ikke komme opp denne fossen. I forbindelse med den tidligere søknaden ble det i 2008 utført enkle fiskeribiologiske undersøkelser på den da planlagt utbygde elvestrekningen. Fiskesamfunnet på den aktuelle strekningen var dominert av en småvokst, tett ørretbestand. I og med at denne søknaden omfatter bare selve fossen hvor det tidligere har stått et kraftverk, og ikke den nedenforliggende strekningen, antar Fylkesmannen at det negative virkningene på fisk blir relativt små.

Allmenne interesser

Fylkesmannen kan ikke se at den planlagte utbyggingen vil innvirke på jord- eller skogbruket i området.

Tiltaksområdet synes å bli lite brukt til friluftslivssammenheng.

Den aktuelle elvestrekningen ligger i et juv som er et lite vanlig landskapselement i denne delen av fylket. Landskapsbildet vil ved en eventuell utbygging lokalt bli endret ved tidvis betydelig reduksjon av vannføringen i fossen og reetablering av en kanal og en kraftstasjon. På grunn av inngrepenes lokalisering i landskapet vil de imidlertid bli lite synlige i det omkringliggende landskapsrommet.

Det er ikke foretatt noen form for biologisk undersøkelse av vegetasjonen i området. Ved befaring av området kunne Fylkesmannen konstatere at det på østre/nordre elvebredd er ulike barskogutforminger, blant annet innslag av bærlyngfuruskog. På vestre/søndre elvebredd er det delvis gjengroende kulturmark som i dag dekkes av lågurtskog med bjørk, osp og gran i tresjiktet og innslag av gråor-heggeskog nærmest elva. Det er en liten foss og enkelte strykpartier på den aktuelle strekningen uten at det ved en overfladisk befaring ble registrert noen fossesprøytsone eller spesielle fuktighetskrevende arter. Potensialet for slike arter antas også å være begrenset.

Kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, anses å være tilstrekkelig, dog med en usikkerhet når det gjelder konsekvensene for vannkvaliteten på restvannføringen i fossen og forekomsten av terrestrisk biologisk mangfold langs denne.

Konklusjon

Tiltaket vil kunne ha en liten negativ effekt for fisk og landskapsbilde, muligens også for vannkvalitet og terrestrisk vegetasjon. Tiltaket er imidlertid så lite i omfang at det samlet sett har så vidt begrenset negativ virkning på de allmenne interessene at Fylkesmannen ikke vil motsette seg at tiltaket fritas for konsesjonsbehandling.»

Hedmark fylkeskommune har uttalt følgende i brev av 01.12.14:

« ...

Fisk

Fylkeskommunen har lite kunnskap om forholdene for fisk i elva. Det er å anta at elva har en tynn bestand av ørret både opp- og nedstrøms fossen ved Li bru, i tillegg til en del andre arter som blant annet gjedde. Dette er tidligere gjort kjent gjennom fiske med elektronisk fiskeapparat (Ole Nashoug i 2008 og Kjell Sandaas og Jørn Enerud i 2008). For å bedre beslutningsgrunnlaget bør vassdragsmyndigheten krev ny oppdatert kunnskap på dette området, f.eks. ved gjennomføring av ny el-fiske-undersøkelse.

...

Kulturvern faglige forhold

Nyere tids kulturminner:

Ifølge oversendt dokumentasjon synes ikke tiltaket å berøre nyere tids kulturminner i vesentlig grad. Sporene etter det eldre kraftverket bør dokumenteres før det rives, bygges om eller restaureres. Fylkeskommunen vil oppfordre til at så mye som mulig av tidligere løsninger og innretninger brukes om igjen. Fylkeskommunen ser positivt på at ledemurer og elveforbygning planlegges bevart.

Automatisk fredete kulturminner:

Ifølge fylkeskommunens arkivopplysninger er det ikke kjent automatisk fredete kulturminner i det aktuelle området. Fylkesdirektøren har følgelig ingen merknader til tiltaket utover at det må tas forbehold om eventuelle ikke registrerte kulturminner, derav kulturminner under markoverflaten eller uregistrerte fornminner: Dersom det i forbindelse med tiltak i marken oppdages automatisk fredete kulturminner som tidligere ikke er kjent, skal arbeidet stanses i den utstrekning det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter. Det er viktig at også de som utfører arbeidet i marken gjøres kjent med denne bestemmelse. Melding om funn skal straks sendes Hedmark fylkeskommune v/Kulturminneavdelingen, jf. lov om kulturminner § 8, annet ledd»

NVEs vurdering

Trautåa i Nord-Odal kommune har et nedbørfelt på 104 km² og en middelvannføring på 1342 l/s ved det planlagte inntaket. Alminnelig lavvannføring er av tiltakshaver satt til 104 l/s og planlagt minstevannføring det samme. Dette er i samsvar med vannressursloven § 10, som setter krav om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring for anlegg uten konsesjon.

Kommunen opplyser om en forekomst av elvemusling (VU) i Trautåa, men mener at tiltakets begrensede størrelse gjør at det ikke får negativ virkning på arten. Videre opplyser kommunen om at det ikke er gjort funn av andre prioriterte arter eller utvalgt naturtyper i området, ei heller MiS-registreringer. Søk i Naturbase (01.10.15) gir treff på Trautåa som naturtypen viktig bekkedrag. Lokaliteten er verdisatt som viktig på grunn av forekomsten av elvemusling (VU). Ifølge Naturbase bør ikke elveløpet, inkludert kantsoner, berøres ved inngrep. NVE mener at lengden på berørt elvestrekning er såpass kort at tiltaket ikke forringer elvas rolle som naturtype i vesentlig grad.

Fylkeskommunen informerer om at kunnskapen om fisk i Trautåa er liten. Fylkesmannen, derimot, viser til enkle fiskeundersøkelser gjennomført i 2008, og konkluderer med at de negative virkningene på fisk er små. Søker mener at bruk av en vannkraftskrue vil gjøre det lettere og mer skånsomt for fisk å komme seg nedover fossen, ved å bli med det roterende vannet gjennom kraftverket. Fossen og broa ved inntaket er vandringshinder for fisk. NVE sier seg enig i Fylkesmannens konklusjon om at siden det tidligere har stått kraftverk i elva og at det omsøkte tiltaket er lite, vil konsekvensene for fisk være begrensede.

Naturmangfoldloven legger føringer for bærekraftig bruk av norsk natur og legges til grunn i NVEs vurdering. For å kunne oppfylle forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4-5, er man avhengig av godt kunnskapsgrunnlag, jf. naturmangfoldloven § 8. dersom kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, skal føre-var-prinsippet benyttes, jf. naturmangfoldloven § 9. Med bakgrunn i informasjonen som har nådd NVE, egen befarings, og søk i Artskart og Naturbase (01.10.15) er det vurdert at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere konsesjonsplikt i dette tilfellet.

Hedmark fylkeskommune skriver at de ikke har registrert verken nyere tids kulturminner eller automatisk freda kulturminner i nærhet til det planlagte tiltaket. Søk i Kulturminnesøk (25.09.15) bekrefter dette, det nærmeste registrerte kulturminnet ligger omtrent én kilometer nord-øst for tiltaket. Så langt resten av det gamle kraftverket kan ansees som kulturminner, stiller NVE seg bak fylkeskommunens uttalelse om at resten skal gjenbrukes så langt det lar seg gjøre, og at de skal dokumenteres før de eventuelt fjernes.

NVE minner om meldeplikten etter kulturminneloven § 8, og mener at forholdet til eventuelle kulturminner som måtte dukke opp kan avklares gjennom kommunens behandling av tiltaket etter plan- og bygningsloven.

Anleggelse av adkomstveien vil føre til rydding av traseen på nordsiden av elva. NVE forutsetter at dette gjøres så skånsomt som mulig, og at det strebes etter å ikke innvirke på elvas kantsoner med denne ryddingen.

Verken kommunen, Fylkesmannen eller fylkeskommunen har noen merknader til tiltaket med tanke på friluftsliv og bruk av området. Etter befarings av området, er NVE enig i denne vurderingen.

Både fylkeskommunen og Fylkesmannen nevner utslipp og eventuell forurensning av Trautåa som utfordringer i sine høringsuttalelser. Slik NVE ser det, er dette forhold som blir tatt hånd om gjennom behandling etter plan- og bygningsloven i kommunen.

NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at tiltaket ikke trenger konsesjon etter vannressursloven § 8.

Vedtaket forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med framlagte planer. Dersom planene endres, må tiltaket vurderes på nytt. Iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5 og vannressursloven § 41 om nedlegging av vassdragsanlegg.

Denne avgjørelsen gjelder under forutsetning av at tiltaket settes i gang senest innen fem år fra vedtakets dato, jf. vannressursloven § 19. Det kan søkes om utsettelse én gang.

Med Li kraftverk i drift skal det til enhver tid slippes forbi inntaket en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, oppgitt i meldingen til **104 l/s**. Dersom tilsiget er mindre enn fastsatt minstevannføring, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. Det er en forutsetning for vedtaket at det skal være et arrangement for minstevannføring.

Videre saksbehandling

NVEs konklusjon bygger på de opplysningene som er gitt i meldingen av 19.02.14. Ved endringer i planene må ny melding sendes, slik at NVE kan vurdere konsesjonsplikten på nytt. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater, jf. forskrift om el-sertifikater § 9, 2. ledd, bokstav a.

Vi understreker at dette vedtaket ikke gir tillatelse til bygging. Tiltaket som ikke trenger konsesjon etter vannressursloven, skal bygges etter reglene i plan- og bygningsloven. Kommunen skal først vurdere utbyggingen i forhold til gjeldende arealplan for området, og fastsette om det må lages ny reguleringsplan for området eller om det kan gis dispensasjon fra gjeldende arealplan. Tiltaket må så behandles som byggesak i kommunen. Tiltakshaver må selv ta kontakt med kommunen for nødvendige avklaringer og for å få de nødvendige tillatelser.

Videre gjør vi oppmerksom på at tiltakshaver selv må avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

Tiltakshaver skal foreta en vurdering av bruddkonsekvenser for dam (demning) og eventuelle turbinrør ved å fylle ut skjema for klassifisering. Skjema for klassifisering og "Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg" (damsikkerhetsforskriften) finnes på NVEs hjemmesider; www.nve.no. Utfylt skjema med vedlegg sendes til NVE. Vedtak om klasse blir gjort i eget brev fra NVE. Vi minner om at dam og rør i klasse 4, 3, 2 eller 1 må prosjekteres av NVE-godkjent rådgiver og i samsvar med reglene i damsikkerhetsforskriften. Arbeidet med tekniske planer bør ikke startes opp før NVE har vurdert og gjort vedtak om konsekvensklasse.

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer. Vi anbefaler at det tas kontakt med lokal områdekonsesjonær for slik avklaring.

Har kraftverket en merkeytelse over eller lik 100 kVA, gjør vi oppmerksom på krav om forbruksavgift på elektrisk kraft, se rundskriv om dette på www.toll.no. Rundskrivet kan også fås på nærmeste tollsted.

Igangsetting av kraftverk skal meldes inn på skjema som finnes på www.nve.no/Rapportere-og-soke-til-NVE.

Om klage og klagerett

Klageberettigede kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark
Hedmark fylkeskommune
Nord-Odal kommune